

بسمه تعالیٰ

گزارش چکیده پایان نامه / رساله

فارسی و انگلیسی

دانشگاه حقوق و علوم سیاسی

نام و نام خانوادگی دانشجو:	سید امین الدین عابدی	رشته تحصیلی:	روابط بین الملل	مقطع تحصیلی:	کارشناسی ارشد	تاریخ دفاع:	1401/11/25
دکتر راهنمایی علی منوری	دکتر سید سعید میرترابی	نام استاد مشاور	نام استاد	سید سعید میرترابی	نام استاد/ اساتید داور	دکتر غلامرضا کریمی	نام استاد راهنمایی
ساخت پاکستان به عنوان دیگری در بین نخبگان غیر پشتون افغانستان						عنوان	پایان نامه / رساله:
						بيان مسئله:	

افغانستان از میان تمام همسایگان خود با پاکستان مرز طولانی و مشترک دارد. مرزی که دو طرف جنوب و شرق کشور را در بر می گیرد و طول آن به بیش از 2500 کیلو متر میرسد. نه تنها بررسی تاریخی مناسبات افغانستان با پاکستان منحیت بزرگترین کشور همسایه‌ی ما با داشتن طویل ترین مرز از اهمیت قابل توجه برخوردار است، بلکه این بررسی با توجه به روابط ناهموار و متشنج طرفین از آغاز ظهور و تولد کشور پاکستان تا اکنون امر مهم و ضروری محسوب می شود.

بدون تردید پاکستان به حیث بزرگترین کشور همسایه‌ی افغانستان نقش و تأثیر عمدی در تحولات و حوادث نیم قرن اخیر خصوصاً درین دو دهه اخیر افغانستان داشته است. صرف نظر از اینکه این نقش و تأثیر در حوادث و تحولات درونی کشور ما از سوی گروه‌های مختلف و متفاوت سیاسی، اجتماعی، قومی و غیره در داخل کشور با چه برداشت و دیدگاه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

پاکستان و چگونگی دیگری با افغانستان خصوصاً با اقوام غیر پشتون با آن کشور یکی از عوامل بسیار مهم و تعین کننده در بی ثباتی افغانستان محسوب می شود. بدترین و ناگوار ترین پیامد بی ثباتی ناشی از این عامل، فraigیر بودن آن بر تمام عرصه های حیات سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی، اجتماعی، نظامی و... است.

اگر مطالعه و بررسی دیگری پاکستان با اقوام غیر پشتون افغانستان را از زاویهٔ نقش و اثر گزاری پاکستان در بی ثباتی افغانستان مهم پنداشته شود، بررسی حل منازعه و تشنج با پاکستان و پایان دادن به نقش منفی آن کشور در افغانستان مهم تر از آن است.

با ایجاد کشور پاکستان در ۱۹۴۷ و عدم شناخت مرز دیورند و ادعای ارضی بر نیم خاک پاکستان توسط حاکمان اقوام غیر پشتون، مشکلات و دشمنی جدیدی در بین این دو همسایه بوجود آمد و «جنگ کابل - اسلام آباد» آغاز گردید، که تا کنون به اشکال مختلفی ادامه دارد.

با کودتای ۱۹۷۸ و پیروزی حزب دموکراتیک، وضعیت جدیدی در کشور بوجود آمد. تقابل و درگیری های جناح های عمدتاً خلقی های پشتون و پرچمی های عمدتاً تاجیک منجر به ورود ارتش شوروی و تبدیل کشور به میدان شبیه «بازی بزرگ» در بین شوروی و امریکا با ایجاد پایگاه های عمدۀ مجاهدین در خاک پاکستان شد، که حدود ده سال ادامه یافت.

ادامه جنگ حزب اسلامی حکمتیار (پشتون) بر ضد حکومت ربانی / مسعود (تاجیک)، با آنکه مکتب فکری واحدی داشتند، بازتاب دهنده ژرفای «مسئله قومی» و اهمیت آن در کشور است. ادامه این وضع منجر به ایجاد گروه نظامی/جنگی طالبان توسط پاکستان، تهاجم بر کابل در ۱۹۹۶ و پیروزی آنها گردید.

پژوهش مورد نظر از نوع توصیفی- تحلیلی می باشد. داده های پژوهش از منابع کتابخانه‌ی و اینترنتی جمع آوری شده است.

روش پژوهش:

سؤال تحقیق:

چگونه پاکستان به عنوان دیگری در میان نخبگان غیر پشتون بر ساخته می شود؟
پرسشهای فرعی

الف: پیشینه‌ی دیگری پاکستان با افغانستان از چه زمانی است؟

ب: جایگاه غیر پشتون‌ها در افغانستان چه بوده؟

پروپوزال این این پژوهش مورخ 1401/7/7 به تصویب رسید. به تعقیب آن کار روی متن اصلی تحقیق آغاز شد و به تاریخ 1401/11/25 جلسه دفاع برگزار و در حضور هیئت داوران، دفاع از پایان نامه صورت گرفت.

روند پژوهش:

فرضیه تحقیق:

از آنجاییکه پاکستان در جهت اهداف و منافع خود به پشتون های افغانستان نزدیک شده، در نگاه غیر پشتون ها پاکستان در حکم دیگر قلمداد می شود.

مهمترین یافته ها :

از زمان حضور انگلیس در شبه قاره هند و نزدیک شدن به مرزهای افغانستان که منجر به جنگ های شدید بین انگلیس و افغانستان شد، مسئله مزرهای جنوبی افغانستان همراه یکی از دلایل اصلی جنگ ها و نارامی های این کشور بوده و گذشت زمان و تغییرات بزرگی چون خروج انگلیس از شبه قاره و استقلال هند و پاکستان و جانشینی پاکستان در مرز جنوبی افغانستان به جای انگلیس نتوانست اصل و ماهیت منازعات مرتبط به مرزهای جنوبی افغانستان را حل و فصل کند. در سال های اولیه استقلال پاکستان، افغانستان خواستار تجدید نظر در قرار داد های امضا شده مرتبط با مرز با پاکستان شد و شناسایی پاکستان را منوط به این تجدید نظر کرد. اما هر زمان که فرصتی پدید می آید دولت حاکم بر کابل با طرح موضوع پشتونستان و مرزهای جنوبی کشور از یک سو در صحنه خارجی بر پاکستان فشار وارد می آورد و در صحنه داخلی با تقویت قوم گرایی پشتونی، دیگر اقوام افغانستانی را حاشیه می راند. منازعات مرزی بین افغانستان و پاکستان، و شکاف وارد کردن بین اقوام غیر پشتون با پشتون توسط پاکستان انگیزه و فرصت لازم را برای حضور قدرت های خارجی از جمله شوروی فراهم ساخت که در نهایت با زمینه سازی های صورت گرفته منجر به اشغال افغانستان توسط شوروی شد. شوروی در صدد دستیابی به اقیانوس هند از طریق پشتونستان و بلوچستان بود اما این راهبرد با مقابله شدید امریکا و غرب در پاکستان روبرو شد که سر انجام آن شکست و خروج شوروی بود. شکست شوروی در افغانستان این فرصت را برای پاکستان فراهم ساخت تا بتواند با گسترش نفوذ خود به داخل افغانستان، ضعف رئواستراتژیکی خود را در مقابل هند جبران کند. پاکستان این راهبرد را از طریق روی کار آوردن دولت ایدئولوژیک طریق دار خود (طالبان) در کابل دنبال می کرد اما به دلیل اقدامات افراطی طالبان به ویژه پناه دادن به القاعده در خاک افغانستان، باعث شد بعد از عملیات تروریستی 11 سپتامبر، امریکا و نیروهای ائتلاف افغانستان را به اشغال خود درآورند و طالبان را سرنگون سازند. امریکا که برای ساقط کردن طالبان به کمک های پاکستان نیازمند است، با اسلام آباد در مورد از بین بردن القاعده و حضور طالبان پشتون تربیت دیده پاکستان در ساختار حکومت افغانستان به توافق رسید، اما سرویس اطلاعات ارتش پاکستان روش مخصوص خود را دنبال کرد که نتیجه آن تقسیم کار بین القاعده و طالبان از یک طرف و حضور رهبری طالبان و اردوگاه های آموزشی آن بخاطر سرکوب اقوام غیر پشتون در نواحی مرزی مشترک افغانستان با پاکستان شد. سر انجام این تقسیم کار موجب احیای سازمانی طالبان و رویکار آمدن آنها شد که از این طریق منافع شان را تامین میکند.

تائید استناد راهنمای